

NORSKE SJØMATBEDRIFTERS
LANDSFORENING

Tilsvar fra NSL i anledning høring av Fiskeridirektoratets forslag til Nasjonal strategi mot rømming fra akvakultur

NSL støtter i stor utstrekning forslaget til ny strategi for bekjempelse av rømming fra oppdrettsnæringen.

Uheldige effekter av rømming

De uheldige effektene av rømming er en mangespunnet debatt. Vi registrerer at Fiskeridirektoratet gir en inngående drøfting av den gjeldende kunnskapen som bygger på forskningsresultatene i miljøene rundt NINA og HI. Selv om denne høringen i liten grad er ment som en debatt om effektene av rømt oppdrettslaks, vil NSL benytte anledningen til å minne om at det drives en omfattende forskning på området og at ny kunnskap viser at effektene av rømming i mange tilfeller er mindre enn først antatt. NSL savner spesielt to forskningsrapporter med stort betydning for beregningen av innslaget av oppdrettslaks i elvene. Tumas-rapporten er internasjonalt publisert

<http://www.nina.no/archive/nina/PPPBasePdf/rapport%5C2015%5C1104.pdf> og FHF-rapport <https://www.ntnu.edu/documents/919518/6898019/Rapport+elvelaks.pdf/aea7200b-3ca7-402d-91eb-fda249921ba5> som vil bli forsøkt internasjonalt publisert.

Årsaker til rømming og satsingsområdet effektivt sikkerhetsregelverk

Vi leser med stor interesse statistikken som viser årsaker til rømming. De siste årene har man hatt en utvikling mot at det enten er operasjonelle feil eller strukturelle forhold som er årsaken til rømming. Fiskeridirektoratet bruker mye tid på å drøfte forholdet til nytt utstyr. Dette er selvsagt et forhold som kan bli langt mer krevende etter hvert som flere utviklingskonsesjoner kommer i drift med store konstruksjoner med en del ukjente og ikke standardiserte egenskaper.

Vi ser at Fiskeridirektoratet viser til ekstremværet Nina på Vestlandet og de rømmingene som kom i kjølvannet av uværet. Vi er kjent med arbeidet som ble utført i etterkant av Nina og er enige i stor grad enige i direktoratets vurdering. Det vi synes at man i liten utstrekning har kommentert, er at flere av rømmingshendelsene skyldtes utstyr som hadde mangler i henhold til NS 9415:2009 og NYTEK-forskriften. Fiskeridirektoratet og RKA har også delvis evaluert ekstremværet Ole i Nord-Norge. Her hadde man en mistanke om rømming, men ingen store rapporterte hendelser som for ekstremværet Nina. Vi registreres også utsagn i både offisielle rapporter og i media, som hentyder til at man kanskje har hatt en mer moderne utforming av anleggene i området som ble rammet av ekstremværet Ole.

Vi vil videre påpeke at det er viktig at man sørger for å få opp en ensartet etterlevelse av regelverket. NSL er bekymret for en unyansert skjerpning av de tekniske kravene til utforming av oppdrettsanlegg. Vi mener at det viktigste tiltaket Fiskeridirektoratet gjør, er å sørge for at NS 9415:2009 og NYTEK-forskriften faktisk etterleves likt blant næringsaktørene. Hadde man kommet lenger i dette arbeidet, hadde også rømmingshendelsene etter Nina vært færre.

For det andre er det viktig at man fra de ulike sektormyndighetene også er bevisst på at manglende tildeling av areal til havbruksnæringen kan motarbeide intensjonene om et redusert antall rømminger. Manglende tildeling av nytt areal kan segmentere en struktur med uhensiktsmessige stålanlegg.

Kunnskap som det viktigste satsingsområdet

Vi vil understreke betydningen av adekvat opplæring av personell. Rømmingssikkerhet er like viktig som god dyrevelferd. Disse to forholdene, i tillegg til HMS for personell er de store internkontrollområdene i næringen. Slik NSL vurderer situasjonen, vil styrking av kunnskap om komponenter, anleggskonfigurasjoner og operasjonell risiko være det aller viktigste rømmingsreduserende tiltaket vi kan gjennomføre. Dette feltet er gjenstand for intern opplæring i bedriftene. Kanskje bør man på samme måten som for dyrevelferd, gi en formalisert opplæring. Dette vil også være en nyttig arena for formidling av erfaringene man ønsker å dele.

En sterk sikkerhetskultur og barrierebegrepet

Vi registrerer at myndighetene ønsker å introdusere begreper fra Olje- og offshorenæringen, og viser til en sikkerhetskultur i denne næringen som har et annet tilsnitt enn sikkerhetskulturen i havbruksnæringen. Dersom vi oppfatter høringsnotatet riktig, ønsker man gjennom et revidert regelverk å operasjonalisere dagens etterlevelse av regelverket. Ved å i større grad adressere internkontrollens innhold til løpende drift, vil man høye bevisstheten og på denne måten tydeliggjøre barrierene som allerede er etablert. Våre medlemmer bemerker også at denne tilnærmingen har gjort seg mer og mer gjeldende i tilbakemeldingene fra tilsynsbesøk fra Fiskeridirektoratet. Vi vil imidlertid advare mot en for stor byråkratisering av det operasjonelle nivået i næringen, og at en introduksjon av denne typen styringsverktøy holdes på et nøkternt nivå. Selv om havbruksnæringen i dag har god lønnsomhet, vil man på nytt komme inn i lange perioder med mer utfordrende økonomiske forhold.

Man har vist til sikkerhetskulturen i Olje- og offshorenæringen som et eksempel til etterfølgelse. Vi finner det derfor riktig å minne om at denne næringen er inne i en kostnadsreduserende fase, også i en erkjennelse av at en del av sikkerhetstiltakene faktisk er for omfattende og fjerner fokuset fra praktisk gjennomføring av arbeidet. Det er pekt på at havbruksnæringen er på full fart inn i en lignende situasjon. Det er derfor viktig at nytt regelverk utformes på en nøktern og konkret måte, slik at regelverket ikke resulterer i en uhensiktsmessig kostnadskrevende byråkratisering.

Beredskap

Havbruksnæringen har lange tradisjoner for å samarbeide i situasjoner knyttet til både sykdom, massedød og også de senere årenes felles innsats mot lakselus. Det er sikkert fornuftig for næringen å finne sammen om beredskap ved uønskede hendelser knyttet til rømming. Det er allerede etablert samarbeid med tradisjonelt fiskeri og mellom havbruksaktører. Etableringen av en felles beredskap bør komme oppstrøms fra næringen, ettersom dette i stor utstrekning kan bygge på eksisterende samarbeid samt at man bør legge til rette for at aktørene skal finne gode lokalt tilpassede løsninger. Havbruksnæringa har hatt en frivillig ordning for uttak av oppdrettslaks i elvene siden 2011. Denne ordningen ble formalisert i 2015 gjennom etableringen av OURO. Uttaket av oppdrettslaks i 2016 i de elvene som er omfattet av overvåkingsprogrammet viser at dette har vært en suksess. Ingen av elvene hadde innslag av oppdrettslaks over fire prosent etter uttak. Sågar ble også innslaget av oppdrettslaks i noen elver utenfor overvåkingsprogrammet redusert med samme resultat.

OURO alene oppfyller dermed kravet om at genetisk påvirkning ikke skal forekomme så lenge overvåkingsprogrammet er kvalitativt godt nok. NSL har tidligere problematisert at resultatet fra året før skal benyttes som et utgangspunkt for uttak året etter, men har ikke blitt hørt. Vi mener fortsatt at dette systemet kan forbedres, med en ytterligere redusering av trusselen som resultat. Det vil imidlertid føre for langt å skulle drøfte løsningene på denne utfordringen her.

Det er også viktig at den koordinerte beredskapen settes inn på en hensiktsmessig måte. Som en del av beredskapsbegrepet, bør det også gjøres en vurdering av skadevirkningene en rømming kan påføre

de omkringliggende vassdrag. Dersom rømmingen i liten grad kan påvirke de ville laksestammene, bør man også i liten grad kalle på de store skadebegrensende tiltakene.

Trondheim 2/10-2017
NSL

Alf-Gøran Knutsen
Leder Oppdrettsutvalget NSL

Svein Reppe
Leder NSL